

**A Kúria
Jogegységi Panasz Tanácsa**

**5/2023. Jogegységi határozat
(Jpe.III.60.043/2022/9. szám)**

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Kúria B.III. tanácsa által előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány alapján lefolytatott jogegységi eljárásban a 2023. június 5-én megtartott ülésen a fiatakorúval szemben kiszabható büntetések tárgyában meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. A fiatakorú esetében a felnőttkorú elkövetőre alkalmazandó szabályoktól eltérően a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 109. § (1) bekezdése speciális tételkeret minimumot határoz meg, így bármely, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén – függetlenül a Különös Részben meghatározott büntetési tételkeret alsó határától – szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy kiutasítás, illetve e büntetések közül több is kiszabható.

2. A Bfv.420/2019/6. és Bfv.936/2018/15. számú határozatok nem hivatkozhatók kötelező erejű határozatként.

Indokolás

I.

[1] A Kúria B.III. tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) a Bfv.830/2021. számú ügyben, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 32. § (1) bekezdés *b)* pontja és a Bszi. 33. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján, a jogegység érdekében, előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő, hivatkozva arra, hogy a tanács jogkérdésben el kíván térni a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Bfv.420/2019/6. és Bfv.936/2018/15. számú határozataitól.

[2] Az indítványozó által feltett eldöntendő kérdés alapjául szolgáló Bfv.830/2021. számú ügy az alábbiak szerint foglalható össze:

[3] 1) A Pesti Központi Kerületi Bíróság mint a fiatakorúak bírósága a 2020. november 19-én meghozott 8.Fk.21.139/2019/28. számú ítéletével a fiatakorú I. rendű terheltet

bűnösnek mondta ki közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntetésében {a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény [a továbbiakban: Btk.] 311. §, Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés} és rongálás vétségében [Btk. 371. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont]} mint bűnsegédet. Ezért őt halmazati büntetésül háromszáz óra fizikai munkakörben letöltendő közérdekű munka büntetésre ítélte.

[4] Az ítéletnek a fiataikorú I. rendű terhelt büntetésére vonatkozó indokolása szerint a terhére megállapított súlyosabb cselekmény – a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette – két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Erre figyelemmel a büntetési tételkeret a halmazati szabályok alapján, a Btk. 109. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint, egy hónaptól hét év hat hónapig terjedő szabadságvesztés.

[5] Az elkövetett cselekmények egyikének nagyobb tárgyi súlyára és az értékelt súlyosító körülményekre tekintettel úgy ítélte meg az elsőfokú bíróság, hogy az időközben tizennyolcadik életévét betöltött fiataikorú I. rendű terhelt esetében is kizárólag büntetés kiszabásával érhető el a helyes irányba történő fejlődése. Esetében az értékelt enyhítő körülményeket szem előtt tartva azonban a közérdekű munka büntetést látta szükségesnek és egyben elegendőnek is ahhoz, hogy a fiatakorúakra vonatkozó speciális büntetés kiszabási szempontok érvényesüljenek. Így a Btk. 112. §-ban foglalt speciális szabályt is figyelembe véve ítélte a Btk. 47. § alapján közérdekű munka büntetésre.

[6] 2) A kizárólag védelmi fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 2021. április 16-án meghozott 21.Fkf.5427/2021/7. számú ítélete a fiataikorú I. rendű terhelttel szemben kiszabott büntetés nemét és mértékét nem érintette, így az elsőfokú ítéletet a tekintetében ebben a részben helybenhagyta. A másodfokú határozat indokolása szerint helyesen döntött az elsőfokú bíróság amikor a fiataikorú I. rendű terhelt esetében – figyelemmel a fiatakorúakra vonatkozó enyhébb szabályokra, valamint az időmúlásra is – nem szabott ki szabadságelvonással járó büntetést. Rámutatott, hogy a közérdekű munka büntetés neme és mértéke – a fiataikorú I. rendű terhelt előélete ellenére is – megfelel a Btk.-ban szereplő büntetési céloknak és büntetéskiszabási elveknek.

[7] Ügyészi fellebbezés hiányában az álláspontját a védelmi fellebbezésre tett észrevételként előterjesztő Fővárosi Főügyészség érvelésére reagálva a másodfokú bíróság kifejtette, hogy a Btk. 106. § (3) bekezdése szerint fiatakorúval szemben szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazni vagy szabadságelvonással járó büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el. Ezzel összefüggésben utalt arra, hogy a Btk. 116. § (1) bekezdése szerint fiatakorúval szemben próbára bocsátásnak bármely bűncselekmény esetén helye van, de egyben kiemelte, hogy a Btk. 109. § (1) bekezdése alapján a fiatakorúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap. Hivatkozott a Btk. 82. § (1) bekezdésére is, mely rendelkezés szerint a büntetési tételnél enyhébb büntetés szabható ki, ha annak legkisebb mértéke a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel túl szigorú lenne.

[8] A másodfokú határozat indokolása szerint a felhívott jogszabályi rendelkezésekből nyilvánvalóan következik, hogy a jogalkotó nem zárta el a bíróságot fiatakorú terheltek esetén attól, hogy a büntetéskiszabást az elsőfokú bíróság által használt keretek között gyakorolja.

- [9] 3) A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Fővárosi Főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a fiatalkorú I. rendű terhelt javára a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 649. § (1) bekezdés *b)* pont *ba)* alpontjában meghatározott okból. Indokai szerint a fiatalkorú I. rendű terhelt által elkövetett közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette büntetési tételére figyelemmel a közérdekű munka büntetés kiszabása vele szemben törvénysértő.
- [10] Kifejtette, hogy a Btk. büntetés enyhítésére vonatkozó általános rendelkezései körében a 33. § (4) bekezdése minden olyan esetben, amikor a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egyévi szabadságvesztést, általános jelleggel lehetővé teszi szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy kiutasítás kiszabását, illetve e büntetések közül több is kiszabható. Ehhez hozzátette, hogy amennyiben a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa egy év vagy ezt meghaladó szabadságvesztés, akkor a büntetés enyhítésére csak az enyhítő szakasz, a Btk. 82. § alkalmazásával van lehetőség.
- [11] A felülvizsgálati indítvány utalt arra, hogy a Btk. XI. Fejezetének szabályai a fiatalkorúakra nézve az általánostól eltérő, kedvezőbb rendelkezéseket tartalmaznak a szabadságvesztés büntetést illetően. Ehhez kapcsolódóan jelezte, hogy fiatalkorúval szemben szabadságvesztés a Btk. 106. §-ában megfogalmazott büntetési célokkal összhangban csak kivételesen, és adott esetben is csak a Btk. 109. §-ában maximalizált tartamban szabható ki. Álláspontja szerint a fiatalkorúak büntetéskiszabására vonatkozó külön szabályok azonban nem jelentik egyben azt is, hogy bármely bűncselekmény miatt, bármely büntetés alkalmazható lenne.
- [12] Hangsúlyozta, hogy a „büntetéskiszabás” és a „büntetési tétel” egymástól eltérő anyagi jogi fogalmak. A Btk. 109. §-ának szabályai pedig egyértelműen büntetéskiszabásról rendelkeznek. Ezzel szemben a büntetési tétellel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz a Btk. 33. § (4) bekezdése és a Btk. 82. §-a, amikor előírja, hogy a büntetési tételnél enyhébb büntetés milyen más büntetési tételkeretek és büntetési nemek között szabható ki. Az általa alkalmazhatónak ítélt szabályokat ismertetve jelezte, hogy a Btk. 33. § (4) bekezdése és a Btk. 82. §-a a büntetési tételnél enyhébb büntetés alkalmazhatóságát nem a fiatalkorúval szemben a cselekmény miatt kiszabható leghosszabb, vagy legrövidebb büntetési tartamhoz köti, hanem a különös részi tényállásban megállapított büntetési tétel alsó határához igazítja. Mindez szerinte azt jelenti, hogy Btk. 33. § (4) bekezdésében foglalt általános szabály alkalmazásának fiatalkorú esetében is csak akkor van helye, ha a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egy év szabadságvesztést.
- [13] Az érveléséből a jelen ügyre vonatkoztatva azt a következtetést vonta le, hogy ha az adott bűncselekmény háromévi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő, úgy a szabadságvesztésnél enyhébb büntetési nem kiszabása, és pedig az enyhítő rendelkezések alkalmazásával, a Btk. 82. § (2) bekezdése alapján fiatalkorúval szemben is csak abban az esetben alkalmazható, ha annak különös részi legkisebb mértéke egyévi szabadságvesztés. Álláspontja szerint a fiatalkorúak büntetéskiszabására irányadó speciális szabályok akkor lépnek előtérbe, ha a szabadságvesztés helyett – a különös részi büntetési tételkeretre figyelemmel – az enyhítéssel más, enyhébb büntetési nem alkalmazására nincs lehetőség,

ezért a bíróság szabadságvesztést szab ki, és a szabadságvesztés konkrét tartamáról e külön szabályok keretei között hoz döntést.

- [14] A felülvizsgálati indítványának összegzésében kiemelte a főügyészség, hogy a fiatalkorú I. rendű terhelt terhére megállapított közfeladatot ellátó személy elleni erőszak Btk. különös részi tényállásban meghatározott büntetési tételének alsó határa két év, így a Btk. 33. § (4) bekezdésének alkalmazására, azaz szabadságvesztés helyett közérdekű munka kiszabására e törvényhely alapján nincs lehetőség. Vele szemben a Btk. 82. § (2) bekezdés c) pontja alapján legkevesebb egyévi szabadságvesztést lehetett volna kiszabni. A Btk. 82. § (3) bekezdése a kétszeres enyhítést, azaz a szabadságvesztésnél enyhébb büntetési nem kiszabását pedig csak abban az esetben teszi lehetővé, ha a büntetési tétel alsó határa egyévi szabadságvesztés.
- [15] 4) A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt fenntartotta. Indokai szerint a fiatalkorú terhelt szabadságvesztésének generális minimuma nem jelenti egyben azt is, hogy velük szemben bármely bűncselekmény miatt bármely büntetés kiszabható lenne. Generikus jogalkalmazási elvként hivatkozott arra, hogy a Btk. Általános Részében meghatározott törvényi feltételek szempontjából mindig a Különös Részben meghatározott büntetési tétel az irányadó. Hozzátette, hogy a Btk. 109. §-ában foglalt külön szabályoknak – a büntetéskiszabás körén kívül – a jogalkotó csupán a büntethetőség elévülése határidejének számításánál és a visszaesőkre vonatkozó rendelkezések szempontjából tulajdonít jelentőséget.
- [16] Álláspontja az, hogy a Btk. – a jogerős ügydöntő határozat meghozatala során alkalmazott elkövetéskor hatályos – 33. § (4) bekezdésének általános szabályára figyelemmel a háromévi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő bűncselekmények esetében a büntetés enyhítésére csak az enyhítő szakasz – a Btk. 82. § – rendelkezései alapján van törvényes lehetőség. Rámutatott arra, hogy a Btk. 82. § (2) bekezdés c) pontja értelmében, amennyiben a büntetési tétel legkisebb mértéke kétévi szabadságvesztés – márpedig a fiatalkorú I. rendű terhelt által megvalósított, csoportosan elkövetett közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette ilyen bűncselekmény és e mérték a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel túl szigorú lenne, ehelyett legkevesebb egyévi szabadságvesztés szabható ki.
- [17] Ebből azt a következtetést volta le, hogy a Btk. azon bűncselekmények esetében, amelyek különös részi büntetési tételének alsó határa kétévi szabadságvesztés, az idézett rendelkezés alapján a szabadságvesztésnél enyhébb büntetés alkalmazását nem teszi lehetővé. Emellett megjegyezte azt is, hogy mindazon bűncselekmények tekintetében, ahol a törvény a büntetési tétel alsó határát egyévi, vagy annál hosszabb tartamú szabadságvesztésben határozza meg, a büntetés enyhítése továbbra is csak a Btk. 82. §-a szerinti enyhítő szakasz alkalmazásával történhet.
- [18] Kifejtette, hogy mindezekre nézve nem ír elő eltérő rendelkezéseket a Btk. fiatalkorúakra vonatkozó XI. Fejezete sem. Ez azt jelenti szerinte, hogy a Btk. 33. § (4) bekezdése és a Btk. 82. §-a büntetési tételnél enyhébb büntetés alkalmazhatóságát nem a fiatalkorúval szemben a cselekmény miatt kiszabható leghosszabb vagy legrövidebb büntetési tartamhoz köti, hanem a különös részi törvényi tényállásban megállapított büntetési tétel felső, illetve alsó határához igazítja.

[19]

Ez álláspontja szerint azt jelenti, hogy a háromévi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő bűncselekményeknél – a hatályos szabályozás szerint azon bűncselekmények esetében, ahol a törvény a büntetési tétel alsó határát egyévi, vagy annál hosszabb tartamú szabadságvesztésben határozza meg – a büntetés enyhítésére fiatalkorú esetében is csak az enyhítő szakasz, a Btk. 82. § (2) bekezdés *d)* pontjára figyelemmel, a Btk. 82. § (3) bekezdésének alkalmazásával kerülhet sor.

[20] Indokaival összefüggésben hivatkozott a Kúria Bfv.420/2019/6., a Bfv.936/2018/15. és a Bfv.462/2017/6. számú határozataira.

II.

[21] Az előzetes döntéshozatali indítvány szerint négy, a jelen eljárás tárgyát képező kérdést érintő felülvizsgálati határozat közül a Bfv.420/2019/6. és Bfv.936/2018/15. számú végzéseket tette közzé a Kúria a Bírósági Határozatok Gyűjteményében. A felhívott négy határozatnak a feltett kérdéssel kapcsolatos indokolása a következő:

[22] Bfv.936/2018/15.

„[16] A felülvizsgálati eljárásban annak megállapításánál, hogy a büntetés törvénysértő tartamú-e, kizárólag a bűncselekmény minősítéséhez tartozó büntetési tételeknek és a Különös Részben írt tételkeretet emelő rendelkezéseknek van jelentősége, az enyhítő rendelkezés alkalmazhatósága és az ebből eredő leszállási lehetőség figyelmen kívül marad (BH 2014.174.).

[17] A Btk. szerint a három évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő bűncselekményeknél a büntetés enyhítésére csak az enyhítő szakasz (Btk. 82. §) rendelkezései alapján van törvényes lehetőség. A Btk. 82. § (2) bekezdés *c)* pontja értelmében, amennyiben a büntetési tétel legkisebb mértéke kétévi szabadságvesztés – márpedig a fiatalkorú terhelt által megvalósított bűncselekmény ilyen –, és e mérték a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel túl szigorú lenne, ehelyett legkevesebb egyévi szabadságvesztés, kísérlet vagy bűnsegély esetében [a Btk. 82. § (4) bekezdése szerint, a 82. § (2) bekezdés soron következő *d)* pontja alapján] legfeljebb egy évnél rövidebb tartamú szabadságvesztés szabható ki. A Btk. 82. § (3) bekezdése értelmében a (2) bekezdés *d)* pontja esetében szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés, illetve e büntetések egymás mellett is kiszabhatóak.

[18] Mindezekre nézve nem ír elő eltérő rendelkezéseket a Btk. fiatalkorúakra vonatkozó XI. Fejezete sem. A Btk. Általános Részében meghatározott törvényi feltételek szempontjából a Különös Részben meghatározott büntetési tétel az irányadó.[19] Ez azt jelenti, hogy a Btk. 33. § (4) bekezdése és 82. §-a a büntetési tételnél enyhébb büntetés alkalmazhatóságát nem a fiatalkorúval szemben a cselekmény miatt kiszabható leghosszabb, vagy legrövidebb büntetési tartamhoz köti, hanem a Különös részi törvényi tényállásban megállapított büntetési tétel felső, illetve alsó határához igazítja.”

[23] Bfv.420/2019/6.

„[22] A Btk. XI. Fejezete a fiatalkorúakkal szemben alkalmazható joghátrányokkal kapcsolatban az általánostól eltérő, kedvezőbb rendelkezéseket tartalmaz. A büntetéskiszabás

és a büntetési tétel a Btk. Általános Részében egymástól eltérő anyagi jogi fogalmak; ehhez képest a Btk. 108-109. §-ának szabályai a büntetés kiszabása körébe tartoznak. Ezzel szemben a 33. § (4) bekezdése – fiatalkorú és felnőttkorú elkövető esetén egyezően – a büntetési tétellel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz, amikor előírja, hogy a büntetési tételnél enyhébb büntetés milyen maximális büntetési tétel mellett szabható ki.”

[24] Bfv.1.866/2015/12.

„[22] Mindez azt jelenti, hogy a 33. § (4) bekezdésében foglalt generális szabály alkalmazásának fiatalkorú esetében is csak akkor van helye, ha a felrótt bűncselekmény büntetési tételének felső határa három évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb. Ha pedig a bűncselekmény három évi szabadságvesztésnél súlyosabban büntetendő, a szabadságvesztésnél enyhébb büntetés nem kiszabására – a Btk. 82. § (3) bekezdése alapján – fiatalkorúval szemben is csak akkor kerülhet sor, ha annak Különös Részi legkisebb mértéke egyévi szabadságvesztés.

[25] Bfv.462/2017/6.

„[42] Fiatalkorú terhelt esetében a kiszabható szabadságvesztés törvényben meghatározott általánosan, minden bűncselekmény tekintetében érvényesülő legrövidebb tartama [Btk. 109. § (1) bekezdés] és a részben életkorhoz, részben az elkövetett bűncselekmény különös részi büntetési tételéhez rendelt speciális leghosszabb tartama [Btk. 109. § (2) bekezdés] miatt a Btk. 82. § (2) bekezdés a)-d) pontjaiban és a (2) bekezdés d) pontjára vonatkozó – (3) bekezdésében írt – enyhítő rendelkezések nem a kiszabható szabadságvesztés tartamát határolják be, hanem azt, hogy az enyhítés az általános szabályok mentén alakul. Ennek megfelelően a szabadságvesztésnél enyhébb büntetés (ti. elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés) kizárólag akkor szabható ki, ha a büntetési tétel alsó határa egyévi szabadságvesztés [Btk. 82. § (3) bekezdés]. Vagyis: ha az adott bűncselekmény büntetési tételének alsó határa egyévi szabadságvesztésnél súlyosabb, szabadságvesztésnél enyhébb büntetés nem – ideértve a közérdekű munkát is – nem szabható ki. Ez a szabály pedig általános jellegű, vonatkozik mind a felnőttkorú, mind – eltérő speciális rendelkezés hiányában – a fiatalkorú terhelt esetére.”

III.

[26] 1) Az előzetes döntéshozatali indítvány a jogkérdés mikénti eldöntésére irányulóan a következőképpen fejtette ki az álláspontját:

[27] Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) 28. *cikke* szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumbát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni.

[28] A Btk. a XI. Fejezetében külön – a Btk.-n belül önállóan – szabályozza azokat a speciális jogi előírásokat, amelyek a felnőttkorúaktól deklaráltan eltérő jogi megoldásokat adnak az ügyészség és a védelem által a fiatalkorúak tekintetében feltett kérdésekre, úgymint az esetükben alkalmazható (kiszabható) szankció nemére és mértékére. A jogalkotó ezzel a

szabályozási technikával kompenzálja azt a helyzetet, hogy a fiatalkorúakra nem alkotott külön kódexet. Emiatt viszont oly módon kell különös – speciális – előírásokat megfogalmaznia, hogy azok felnőttkorúakra irányadó szabályoktól markánsan eltérjenek, és ezáltal érvényesüljön a Btk. 106. § (3) bekezdés azon rendelkezése, miszerint fiatalkorúval szemben szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazni vagy szabadságelvonással járó büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el.

[29] A jogalkotó ekként azt követeli meg (különösen a szankciók esetén), hogy a jogalkalmazó világosan foglaljon abban állást, vajon a XI. Fejezet adott (alkalmazandó) rendelkezése magában foglal-e olyan speciális előírást, amely esetén a Btk. valamely felnőttkorúakra vonatkozó rendelkezését nem kell irányadónak tekinteni.

[30] Kétségtelen, a Btk. Általános Része szabályoz olyan jogintézményeket, amelyek a felnőtt- és a fiatalkorúakra egyező rendelkezéseket fogalmaznak meg (pl. járművezetéstől eltiltás, megrovás). Kétségtelen az is, hogy vannak olyanok is, amelyek a fiatalkorúak tekintetében nem érvényesíthetők (életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása, fegyház fokozat) és van olyan, amely a felnőttkorúak esetében nem jöhet szóba (javítóintézeti nevelés). A Btk. 109. § (1)-(3) bekezdése különös szabályként markánsan és egyértelműen vonja meg a fiatalkorúak esetén kiszabható határozott tartamú szabadságvesztés alsó és felső határát. A Btk. 105. § (2) bekezdése értelmében a Btk. rendelkezéseit a fiatalkorúak tekintetében a XI. fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

[31] A Btk. indokolása ezzel kapcsolatban rögzíti, hogy a Btk. követi a magyar büntetőjogban közel fél évszázada kialakult hagyományt, miszerint a fiatalkorú elkövetőkre vonatkozó büntetőjogi szabályokat nem külön kódex, hanem az egységes büntető törvénykönyv egy külön fejezete tartalmazza. Rámutat továbbá arra, hogy a Btk. Általános Részének a törvény által meghatározott szabályait fiatalkorúakkal szemben olyan módon kell alkalmazni, hogy elsőként a XI. fejezetben írtakat kell megvizsgálni, és ha e fejezetben nincs eltérő rendelkezés, akkor az Általános Rész egyéb rendelkezései az irányadóak.

[32] A Btk. 106. § (2) bekezdés első mondata szerint fiatalkorúval szemben büntetést akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető. Kiemeli az indokolás továbbá azt, hogy a szankciók kiválasztása során a Btk. továbbra is azt az elvet követi, hogy a fiatalkorúakkal szemben elsősorban a nevelés eszközeit kell alkalmazni, a szankciók kiválasztását illetően a követendő sorrend az alábbi:

1. szabadságelvonással nem járó intézkedés,
2. szabadságelvonással nem járó büntetés,
3. szabadságelvonással járó intézkedés,
4. szabadságelvonással járó büntetés.

[33] Ebből fakadóan tehát a fiatalkorúakkal szembeni büntetőeljárás során elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy van-e helye szabadságelvonással nem járó intézkedés – azaz megrovás, próbára bocsátás vagy jóvátételi munka – alkalmazásának. Büntetést csak akkor lehet kiszabni, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy másként nem érhető el a fiatalkorú helyes irányba történő fejlődése. A törvény indokolása kitér arra is, hogyha a bíróság arra a következtetésre jut, hogy a büntetés kiszabásának elvei csak büntetés alkalmazásával

érvényesíthetők, ez esetben is vizsgálnia kell, hogy van-e helye szabadságelvonnással nem járó büntetés kiszabásának.

- [34] A Btk. 109. § (1) bekezdése szerint a fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap. Ehhez kapcsolódóan a Btk. 109. §-hoz fűzött miniszteri indokolás utal arra, hogy a fiatalkorúakkal szemben kiszabható szabadságvesztés legrövidebb, illetve leghosszabb tartamáról rendelkezik, amely megegyezik a régi Btk. szabályaival. Ezzel összefüggésben kifejti, hogy a felnőttkorú elkövetők esetén a szabadságvesztés generális alsó határa három hónap mindazon esetekben, amikor a Különös Rész a büntetési tétel alsó határát nem jelöli meg.
- [35] Ebből következően felnőttkorú elkövetők esetén, ha a törvény szerinti tételkeret alsó határa években (egy, kettő, öt, vagy tíz) megállapított szabadságvesztés, akkor attól lefelé csak az enyhítő szakasz – a Btk. 82. § – alkalmazásával lehet eltérni. Ettől az általános szabálytól a törvény a fiatalkorúak esetében eltér. Velük szemben bármely bűncselekmény esetén – függetlenül a Különös Részben meghatározott alsó határtól – a generális minimum egy hónap szabadságvesztés.
- [36] Összhangban a korábbi valamennyi Btk.-hoz fűzött értelmezéssel – ez egyben fiatalkorúak esetében minden bűncselekményre vonatkozóan a speciális minimumot is jelenti. Ekként fiatalkorú esetén a büntetési tételkeret alsó határa egy hónap, a felső határa a Btk. 109. § (2) és (3) bekezdése szerint alakul. Ez a büntetési tételkeret tehát a törvény kötelezően alkalmazandó, mérlegelést nem tűrő szabálya. Ez a tételkeret irányadó a Btk. 109. § (4) bekezdése értelmében a büntethetőség elévülése határidejének számításánál, a visszaesőkre vonatkozó rendelkezések szempontjából, miként a Btk. 123. § (1) bekezdése révén a halmazati és összbüntetés során is.
- [37] Ezen okfejtéssel egyező álláspontot foglalt el a Kúria a Bfv.1.516/2014/8. számú határozatában, amikor a fiatalkorú I. rendű terheltre vonatkozó büntetési tételkeretet meghatározta, és a középérték alkalmazása szempontjából a büntetést vizsgálta.
- [38] A kérdés feltehető úgy is, hogy a Btk. 109. § (1) bekezdése által megállapított egy hónap generális minimum-e, vagy speciális minimum, ami egyben generális minimumot is jelent. Amennyiben generális minimum, a jogszabályi rendelkezés egyedüli értelme az, hogy fiatalkorúval szemben egy hónapnál rövidebb tartamú szabadságvesztés semmilyen körülmények között nem szabható ki. Ezen érv mentén a büntetés kiszabása során a Különös Rész által meghatározott büntetési tételkeretből (speciális minimum és speciális maximum) kell kiindulni, és csak a törvény alsó határ átlépésére (enyhítés) vonatkozó szabályainak alkalmazásával lehet eljutni az egy évet el nem érő szabadságvesztés kiszabásához, amely azonban egy hónapnál kevesebb (generális minimum) nem lehet.
- [39] Ennek azonban fordítva is igaznak kell lennie, ami egyben a következőket is jelenti. Ha a Btk. 109. § (1) bekezdése a generális minimumot határozza meg, ugyanezen § (2) és (3) bekezdése a generális maximumot szabályozza. Vagyis például amennyiben egy 16. életévét betöltött fiatalkorút egy két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett és egy másik, enyhébb büntetésű bűncselekmény miatt ítél el a bíróság, a halmazati büntetés két

évtől tizenkétévig terjedő szabadságvesztés lehet, amihez igazodóan a középérték hét év, azonban a generális maximumra vonatkozó szabály miatt legfeljebb csak öt év szabható ki.

- [40] Amennyiben a Btk. 109. § (1) bekezdés helyes értelme az, hogy az generális és speciális minimum is egyben, akkor – eltérően a felnőttkorú elkövetőktől – az egy hónapos alsó határ nem csak azokban az esetekben irányadó, ha a különös részi büntetési tétel alsó határt nem jelöl meg, hanem valamennyi bűncselekmény esetében. Ilyenkor az enyhítésre vonatkozó szabályok természetesen nem alkalmazhatók, hiszen az az alsó határ lefelé történő átlépését jelenti, amely azonban fogalmilag kizárt.
- [41] E nézetből az is következik, hogy a Btk. 109. § (2) és (3) bekezdésében írt maximum is generális és speciális egyben, amely a halmazati büntetésre és a középértékre is hatással van. A fenti példával számolva, mivel a súlyosabb bűncselekmény (eredetileg két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés) maximuma öt év, a halmazati büntetés is legfeljebb hét év hat hónap, és ehhez igazodik a középérték is.
- [42] A Btk. 109. § (1) bekezdésében írt szabály speciális és egyben generális minimumként történő értelmezése mellett további érv vezethető le a jogszabály teleologikus (céltételező) értelmezéséből. A törvény ugyanis a fiatalkorúakkal szemben alkalmazandó joghátrányok céljára vonatkozó rendelkezések – a Btk. 106. § – érvényesülése érdekében valamennyi fiatalkorú bármilyen bűncselekménye esetén lehetővé teszi próbára bocsátás alkalmazását. Logikai ellentmondáshoz vezetne a Btk. szabályainak olyan értelmezése, amely kizárná a szabadságvesztéshez képest alternatív büntetések (pl. közérdekű munka) alkalmazását úgy, hogy a jóval enyhébb intézkedés, a próbára bocsátás alkalmazása *expressis verbis* biztosított.
- [43] Figyelemmel arra, hogy a jogszabály előkészítője az indokolásában Btk.-nak a régi Btk.-val való egyezőségére utal a fiatalkorúakkal szemben kiszabható szabadságvesztés legrövidebb, illetve leghosszabb tartamával kapcsolatosan, ezért változatlanul irányadónak tekinthető a régi Btk. 110. §-ához fűzött indokolás, amely szerint mivel a fiatalkorúval szemben alkalmazható szabadságvesztés alsó határa alacsonyabb az általánosnál, ezért ez lép a Különös Részben meghatározott törvényi büntetési tétel legkisebb mértéke helyébe, ha az ennél magasabb.
- [44] Ebből az következik – az indokolás szerint –, hogy a büntetés enyhítéséről szóló régi Btk. 87. § (2) bekezdés *a)-d)* pontja fiatalkorúra nem alkalmazható.
- [45] Ha a Btk. indokolásában kifejtett jogértelmezés változatlanul irányadó, akkor a felnőttkorú elkövetők esetén, ha a törvény szerinti tételkeret alsó határa egy, kettő, öt, vagy tíz évben megállapított szabadságvesztés, akkor attól lefelé csak az enyhítő szakasz – a Btk. 82. § – alkalmazásával lehet eltérni. Azonban ettől az általános szabálytól a törvény a fiatalkorúak esetében eltér. Velük szemben bármely bűncselekmény esetén függetlenül a Különös Részben meghatározott alsó határtól a generális és speciális minimum egy hónap szabadságvesztés, és a Btk. 82. § (2) bekezdés *a)-d)* pontja nem alkalmazható.
- [46] A felnőttkorúaknál a három hónap minimum tartam mindazon különös részi tényállások esetén alkalmazandó, ahol a büntetési tétel alsó keretét nem határozta meg a jogalkotó.

Amennyiben meghatározta, úgy attól csak az enyhítő szakasz – Btk. 82. § (2) bekezdés – alkalmazásával lehet eltérni. A fiatalkorúak esetében a szabadságvesztés minden bűncselekmény esetén irányadó egy hónap tételkereti alsó határ kötelező előírása miatt a Btk. 82. § (2) bekezdés szerinti enyhítés az ügyészi indítványban írt módon és okból nem értelmezhető és nem alkalmazható.

[47] Ebből viszont az is következik, hogy fiatalkorúval szemben a Különös Részben két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény esetén egy évnél rövidebb szabadságvesztés, közérdekű munka, vagy pénzbüntetés is kiszabható, vagy intézkedés alkalmazható.

[48] Ez a lehetőség a régi és a hatályos Btk.-ban egyaránt biztosított volt, ezért nincs jelentősége a Btk. 33. § (4) bekezdése mikénti változásának sem. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a 2021. január 1-től hatályos Btk. 33. § (4) bekezdése szerint: „Ha a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egy év szabadságvesztést, szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy kiutasítás, illetve e büntetések közül több is kiszabható.”

[49] Az indítványban felvetett jogkérdés eldöntésére az indítványozó azt a javaslatot tette, amely szerint fiatalkorúval szemben bármely bűncselekmény, így a Különös Részben két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény esetén egy évnél rövidebb szabadságvesztés, elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés is kiszabható. Mindezekre tekintettel kívánt eltérni az indítványozó a Kúria Bfv.420/2019/6. és Bfv.936/2018/15. számú határozataiban foglaltaktól, és ezért terjesztett elő a Bszi. 33. § (1) bekezdés b) pontja, valamint a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján a jogegység érdekében előzetes döntéshozatali indítványt, amely alapján a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pont első fordulata alapján, az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében ennek megfelelő tartalmú jogegységi határozat meghozatalát indítványozta. Ezzel egyidejűleg a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárást a Bszi. 32. § (2) bekezdése alapján felfüggesztette.

[50] 2) A Legfőbb Ügyész az előzetes döntéshozatal iránti eljárásban a Bszi 37. § (2) bekezdésének megfelelően tett nyilatkozatában az indítványozó álláspontjával, bár eltérő okokból, de egyetértett. Kifejtette, hogy a Btk. 80. § (2) bekezdése szerint határozott ideig tartó szabadságvesztés kiszabásakor a büntetési tétel középértéke irányadó. A középérték a büntetési tétel alsó és felső határa összegének fele. A középérték számítása során a szabadságvesztés Btk. 109. §-a szerint kiszabható tartamának figyelembevétele azt feltételezi, hogy ezek a tartamok lépnek a különös részi tételkeretek helyébe. Azaz a Btk. 109. § (1) bekezdése alapján a fiatalkorú elkövető esetében bármely bűncselekmény büntetési tételének alsó határa egy hónap. E rendelkezés tehát nem egy speciális enyhítő szakasz, hanem a tételkeretek korrekciója. Ismertette, hogy a Btk. 82. §-ának (2) bekezdése szerint, ha a büntetési tétel alsó határa

- tízévi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb ötévi,
- ötévi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb kétévi,
- kétévi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb egyévi,
- egyévi szabadságvesztés, ehelyett rövidebb tartamú szabadságvesztést lehet kiszabni.

- [51] Rámutatott, hogy a Btk. 82. §-ában jelenleg és korábban sem szerepelt olyan rendelkezés, amely arra az esetre vonatkozna, ha a büntetési tétel alsó határa egy évnél rövidebb. Ilyen szabályt a régi Btk. 87. § (2) bekezdésének *e*) pontja tartalmazott 2010. május 1. napjától a régi Btk. hatályvesztésének időpontjáig. Álláspontja szerint a Btk. relatíve kötött büntetési rendszerének tiszteletben tartása mellett nem lehetséges olyan értelmezés, amely a Btk. 82. § (2) bekezdésének *d*) pontjában írt enyhítési lehetőséget nem csak abban az esetben alkalmazná, amikor a büntetési tétel alsó határa egy év, hanem akkor is, ha az nem éri el az egy évet. Különösen arra figyelemmel, hogy a normaszöveg korábban önálló pontban, a jelenlegi *d*) ponttal azonos szövegezést követően tartalmazta ezt a rendelkezést, nem látszik lehetőség a hiányzó szabály értelmezéssel történő pótlására. Mivel szerinte a Btk. 82. §-ában nincs szabályozás arra az esetre, ha a kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama egy hónap, így e rendelkezések alkalmazása fiatalok esetében fel sem merülhet. Ekként a Btk. 82. § (3) bekezdése azon rendelkezéseinek alkalmazására sincs mód, amely a (2) bekezdés *d*) pontja esetében szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés kiszabását teszi lehetővé.
- [52] Hozzátette, hogy a Btk. 33. § (4) bekezdésének – 2021. január 1. napjától hatályos – rendelkezése szerint ugyanakkor, ha a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egy év szabadságvesztést, szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy kiutasítás, illetve e büntetések közül több is kiszabható. Jelezte, hogy korábban e rendelkezés szövege csak abban az esetben tette lehetővé szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy kiutasítás, illetve e büntetések közül több kiszabását, ha a bűncselekmény büntetési tételének felső határa háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabb. Így az előzetes döntéshozatali indítvány tárgyát képező ügyben a Btk. Különös Részében két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény esetében szabadságvesztés helyett a felsorolt, enyhébb büntetések kiszabására nem volt törvényes lehetőség.
- [53] Erre figyelemmel tévesnek tartotta az indítványozó azon álláspontját, amely szerint nincs jelentősége a Btk. 33. § (4) bekezdése mikénti változásának. Rámutatott, hogy Btk. 2021. január 1. napjától hatályos rendelkezéseinek alkalmazása esetén lehetőség nyílik fiatalokkal szemben a Btk. Különös Részében két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény esetén elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés kiszabásának.
- [54] Kitért arra is, hogy az előzetes döntéshozatali indítványban felhozott korábbi kúriai döntések 2021. január 1. napját megelőző jogszabályi környezetben születtek, valamint abban is eltérő elvi alapon álltak, hogy a Btk. 109. § (1) bekezdésében írt tartamot nem látták a kérdés szempontjából figyelembe vehetőnek. A Kúria Bfv.830/2021. számú ügyében a jogerős határozat 2021. április 16. napján kelt, így az enyhébb szabályok alkalmazására már lehetőség volt. A korábbi kúriai döntésektől való eltérést szerinte tehát a jogszabály változása is indokolja.
- [55] Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa akként határozzon, hogy a Btk. 33. § (4) bekezdésének alkalmazásával fiatalokkal szemben a Btk.

Különös Részében két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény esetén helye van elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés kiszabásának.

IV.

- [56] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz, mellyel egyezően rendelkezik a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja. A Bszi. 33. § (1) bekezdés b) pontja szerint jogegységi eljárást kell lefolytatni, ha azt a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontjában említett esetben a Kúria tanácsa indítványozza. A Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja akként rendelkezik, hogy előzetes döntéshozatali indítványra jogegységi eljárásnak van helye, ha a Kúria valamely ítélkező tanácsa jogkérdésben el kíván térni a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától. A Bszi. 32. § (2) bekezdése alapján a Bszi. 32. § (1) bekezdés b) pontja szerinti esetben a Kúria tanácsa az előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztése mellett a jogegységi határozat meghozataláig az eljárást felfüggeszti.
- [57] Az előzetes döntéshozatali indítvány szerint az indítványozó abban a kérdésben kívánt eltérni a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Bfv.420/2019/6. és Bfv.936/2018/15. számú határozataitól, hogy „[f]iatalkorúval szemben a Különös Részben 2-8 év büntetési tétellel fenyegetett bűncselekmény esetén 1 évnél rövidebb szabadságvesztés, elzárás, közérdekű munka vagy pénzbüntetés is kiszabható-e?”.
- [58] Az előzetes döntéshozatali indítványban az indítványozó a törvényi előírásnak megfelelően megjelölte, hogy milyen kérdésekben és mely okokból kéri a jogegységi eljárásban a jogegységi határozat meghozatalát, egyben javaslatot is tett a jogkérdés mikénti eldöntésére, továbbá az indítványhoz mellékelte az érintett bírósági határozatok kiadmányát.
- [59] Az Alaptörvény és a Bszi. felhívott rendelkezéseinek megfelelően a Jogegységi Panasz Tanácsnak – az előírt feltételek fennállta esetén – jogegységi eljárást kell lefolytatnia és az alapján jogegységi határozatot kell hoznia az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében. Az indítványt megvizsgálva a Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy az indítványozó a jogegységi határozat maghozatalát szükségessé tevő okként olyan eldöntendő kérdést jelölt meg, amely megalapozta az előzetes döntéshozatali eljárás lefolytatását. Mindezekre figyelemmel a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa az előzetes döntéshozatali indítvány elbírálása tárgyában indult ügyben – figyelemmel Bszi. 35. §-ban írtakra – a Büntető Kollégium kúriai bíró tagjaival kiegészülve, a Bszi. 37. § (4)-(5) bekezdésének megfelelően ülést tartott.
- [60] Az ülésen az indítványozó, illetve a legfőbb ügyész képviselője az írásbeli nyilatkozataikban foglaltakat fenntartották és azzal egyező tartalommal szólaltak fel.

V.

- [61] 1) Az előzetes döntéshozatali indítvány – az abban foglaltak szerint – alapos.
- [62] Az indítványban megfogalmazottak alapján az eldöntendő kérdés a következő volt:

- fiatakorú esetében – a felnőttkorú elkövetőre alkalmazandó szabályokkal egyezően – az egyes bűncselekmények esetén meghatározott szabadságvesztés büntetés tételkereti alsó határa tekintendő speciális minimumnak, így a büntetés enyhítésére a Btk. 82. § (2) bekezdésében foglaltak alapján nyílik lehetőség, vagy
- fiatakorú esetében a felnőttkorú elkövetőre alkalmazandó szabályoktól eltérően a Btk. 109. § (1) bekezdése speciális tételkeret minimumot határoz meg, amelyre figyelemmel fiatakorúval szemben a büntetés kiszabásakor bármely, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény esetén – függetlenül a Különös Részben meghatározott büntetési tételkeret alsó határától – szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy kiutasítás, illetve e büntetések közül több is kiszabható.

- [63] 2) *Az indítvány elbírálásánál irányadó alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések a következők.*
- [64] Az Alaptörvény *XV. cikk* (5) bekezdése szerint Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket.
- [65] Az Alaptörvény *XVI. cikk* (1) bekezdése kimondja, hogy minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonossághoz való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.
- [66] Az Alaptörvény *28. cikke* előírja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.
- [67] Az Alaptörvény *Q) cikk* (2) bekezdése deklarálja, hogy Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.
- [68] A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) – amelynek a kihirdetéséről 1991. évi LXIV. törvény rendelkezett – *37. cikk b)* pont második mondat II. fordulata szerint az Egyezményben részes államok gondoskodnak arról, hogy a gyermekkel szemben szabadságvesztés-büntetés kiszabása a törvény értelmében csak végső eszközként legyen alkalmazható a lehető legrövidebb időtartammal.
- [69] A fiatakorúak igazságszolgáltatásában alkalmazandó általános minimumkövetelményekről szóló 40/33. számú ENSZ közgyűlési határozat (Pekingi Szabályok) **17.1. alpont a) pontja szerint** az alkalmazott szankciónak nemcsak a cselekmény tárgyi körülményeivel és súlyával, hanem a fiatakorú személyi körülményeivel és

szükségleteivel, valamint a társadalom szükségleteivel is arányban kell állnia. Ehhez kapcsolódóan a *b)* pont kimondja, hogy a fiatalkorú személyi szabadságának korlátozása csak alapos megfontolás után és a lehetséges minimumra korlátozható.

- [70] A szabadságuktól megfosztott fiatalkorúak védelmének szabályairól szóló 45/113. számú ENSZ közgyűlési határozat (Havannai Szabályok) *1. cikke* előírja, hogy a szabadságvesztés fiatalkorúak esetében csak végső eszközként alkalmazható. Ehhez kapcsolódóan a *2. cikk* kinyilatkozza, hogy fiatalkorúakat csak a Pekingi Szabályokban írtak szerint lehet megfosztani a szabadságuktól, valamint velük szemben a szabadságvesztés csak végső eszközként, a legrövidebb szükséges időtartamra, és csak kivételes esetekben alkalmazható.
- [71] A büntetőeljárás során gyanúsított vagy vádlott gyermekek részére nyújtandó eljárási biztosítékokról szóló Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/800 irányelve *10. cikk* (2) bekezdése szerint a tagállamok biztosítják, hogy gyermekek esetében a szabadságelvonás, különösen a fogvatartás, csak a legvégső esetben alkalmazható. Ezzel összhangban a *11. cikk* akként rendelkezik, hogy a tagállamok biztosítják, miszerint amennyiben lehetséges, az illetékes hatóságok a fogva tartástól eltérő alternatív intézkedéseket (alternatív intézkedések) alkalmazzanak.
- [72] A Btk. 79. §-a rögzíti, hogy a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.
- [73] E rendelkezésre is figyelemmel a Btk. 80. § (1) bekezdése előírja, hogy a büntetést a Btk-ban meghatározott keretek között, céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez.
- [74] A Btk. 105. § (1) bekezdése meghatározza, hogy fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizenkettedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem. Ehhez kapcsolódóan a (2) bekezdés előírja, hogy a Btk. rendelkezéseit a fiatalkorúakra a XI. fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.
- [75] A Btk. 106. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a fiatalkorúval szemben kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés célja elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányba fejlődjön, és a társadalom hasznos tagjává váljon, erre tekintettel az intézkedés vagy büntetés megválasztásakor a fiatalkorú nevelését és védelmét kell szem előtt tartani.
- [76] Ezzel összefüggésben a Btk. 106. § (2) bekezdése előírja, hogy fiatalkorúval szemben büntetést akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető. Azzal szemben, aki a bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik életévét nem töltötte be, csak intézkedés alkalmazható.
- [77] A Btk. 106. § (3) bekezdésének törvényi követelményként azt fogalmazza meg, hogy fiatalkorúval szemben szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazni vagy szabadságelvonással járó büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el.

- [78] A Btk. 109. § (1) bekezdése szerint a fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap.
- [79] 3) Az *Alkotmánybíróság gyakorlata* szerint az Alaptörvény 28. *cikke* alapján a bíróságok alkotmányos kötelezettsége, hogy az ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [80] A bíróságnak a jogszabályok által kijelölt értelmezési kereteken belül kell azonosítaniuk az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, valamint a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük. {IV/3605/2021. AB határozat Indokolás [23]}
- [81] Ekként a Jogegységi Panasz Tanács – az Alaptörvény 28. *cikk* második mondatának megfelelően – az érintett szabályok megalkotására és módosítására irányuló javaslat indokolásának figyelembe vételével, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 39. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság határozataiban foglaltakat szem előtt tartva az eldöntendő kérdéssel érintett alapjog alkotmányos tartalmát az alábbiak szerint tárta fel.
- [82] Az Alaptörvény *XVI. cikke* deklarálja a gyermek alapvető jogát a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.
- [83] Az alkotmányozói indokolás az érintett alapjog alkotmányos tartalmát illetően kifejti, hogy a gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel – folytatja az indokolás – kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti az Alaptörvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot, mely védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat.
- [84] A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alkotmánybíróság a Btk. 16. § *a)* pontja alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezés elutasításáról szóló 25/2022. (X. 26.) AB határozatában vizsgálta. Ennek során áttekintette az Alaptörvény *XVI. cikke* (1) bekezdésére alaptörvényi rendelkezéssel összefüggő gyakorlatát és a jelen eljárásra is irányadó tartalommal következőket rögzítette:
- „[37] A 3142/2013. (VII. 16.) AB határozatban az alapjog alkotmányos tartalmát vizsgálva az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatára utalt vissza. Kiemelte, hogy a szóban forgó rendelkezés a gyermek oldaláról közelítve deklarálja a védelemhez és gondoskodáshoz való jogot, amely jog egyben kötelezettséget keletkeztet a család, a társadalom és az állam oldalán. A kötelezettség alanyainak ezzel kapcsolatos konkrét magatartását, feladatait, a velük szemben megfogalmazott elvárásokat számos törvény és a hozzájuk kapcsolódó végrehajtási szabály-együttes tartalmazza. [...] Az állam oldalán a gyermeki jogok érvényesítése jogi aktivizmust kíván meg, vagyis a jogrendszer alakítása során tekintettel kell lenni a különböző

jogágak [...] normatív és intézményes összefüggéseire.« [1091/B/1999. AB határozat, ABH 2002, 1081, 1085-1086]. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint tehát az Alaptörvény *XVI. cikkében* szereplő jog lényegi tartalma elsősorban állami és (szűkebb körben) társadalmi kötelezettségek teljesítésében ragadható meg. Ez a kötelezettség pedig az állam számára azt írja elő, hogy - valamennyi jogággal összefüggésben - az egyes jogintézmények szabályozása során tartsa szem előtt a gyermekek érdekeit, e tevékenységén keresztül segítse elő a megfelelő fejlődésüket, az ehhez szükséges alapvető feltételeket biztosítsa” (Indokolás [26]-[27]).”

[85] Az Alaptörvény alkotmánybíróági jogértelmezése világosan megfogalmazott egyértelmű jogi iránymutatást határoz meg a jogalkotó és a jogalkalmazó számára egyaránt. E szerint gyermeket alapvető jogként illeti meg a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez, illetve gondoskodáshoz fűződő jog, amelyet az állam az egyes jogintézmények szabályozásával és azzal kapcsolatos tevékenységeivel – így a jogalkalmazással – köteles biztosítani. E feladatellátása során az államnak a gyermekek érdekeit szem előtt tartva kell elősegítenie a megfelelő fejlődésüket, valamint az ehhez szükséges alapvető feltételeket biztosítani kell.

[86] 4) A gyermeket megillető alapvető jogból fakadó állami kötelezettség teljesítésének vizsgálata során nem hagyható figyelmen kívül az Alaptörvény *Q) cikk* (2) bekezdése sem, miszerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítéséhez elengedhetetlen a nemzetközi jog és a magyar jog összhangjának biztosítása.

[87] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság – a jelen ügyben szintén irányadó tartalommal – a jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány elutasításáról rendelkező 3142/2013. (VII. 16.) AB számú határozatában az alábbiakat rögzítette:

„[33] Az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatakor figyelembe vette az Egyesült Nemzetek Szervezetének (a továbbiakban: ENSZ) azon dokumentumait is, amelyek a gyermekek büntető igazságszolgáltatással kapcsolatos jogaival foglalkoznak. Ezen dokumentumok közül kiemelendő az 1985. november 29-én kelt, 40/33. számú ENSZ közgyűlési határozat („Pekingi szabályok”), valamint az 1990. december 14-én kelt, 45/113. számú ENSZ közgyűlési határozat („Havannai szabályok”). Mindkét dokumentum rögzíti, hogy a szabadságelvonással járó szankciók alkalmazására csak a legvégső esetben és csak a feltétlenül szükséges mértékben kerülhet sor, törvénynek kell meghatároznia azt a minimális életkort, amely alatt ilyen szankció gyermekkel szemben nem alkalmazható. A szabadságkorlátozó büntetés kiszabására csakis gondos bírói mérlegelés eredményeképpen kerülhet sor, ugyanakkor a dokumentumok hangsúlyozzák az alternatív szankciók lehető legszélesebb alkalmazhatóságára való törekvés fontosságát.”

[88] 5) A Jogegységi Panasz Tanács az előtte indult ügy elbírálhatósága érdekében áttekintette a Btk. fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezéseket magában foglaló XI. fejezetének szabályait, és megállapította, hogy azok maradéktalanul eleget tesznek az Alaptörvény *XVI. cikk* (1) bekezdésén alapuló, speciális tartalmú jogalkotási, valamint az Alaptörvény *Q) cikk* (2) bekezdésén alapuló, a nemzetközi jogi szabályokhoz kapcsolódó harmonizációs kötelezettségének.

- [89] Megállapítható, hogy az eldöntendő kérdést érintően a jogalkotói akaratot megjelenítő Btk. Általános indokolásának III./11. pontjában megfogalmazott előterjesztői álláspont ezen kötelezettségeknek megfelel, mivel kifejti, hogy „Azok, akik a bűncselekmény elkövetésekor tizennegyedik, illetve – kivételesen – tizenkettedik életévüket betöltötték, de a tizennyolcadikat még nem, fiatalkorúaknak minősülnek, és rájuk az általános szabályokhoz képest más elbírálást lehetővé tevő rendelkezéseket kell alkalmazni mind a felelősségtani szabályok, mind a szankciórendszer, mind pedig a mentesítés körében.”
- [90] A jogalkotó e szabályalkotási koncepciójának következetes érvényesülését mutatja a Btk. 105-106. §-hoz fűzött részletes indokolás 1. pontjának harmadik bekezdése is. E szerint: „A törvény követi a magyar büntetőjogban közel fél évszázada kialakult hagyományt, miszerint a fiatalkorú elkövetőkre vonatkozó büntetőjogi szabályokat nem külön kódex, hanem az egységes büntető törvénykönyv egy külön fejezete tartalmazza. Az új Btk. Általános Részének a törvény által meghatározott szabályait fiatalkorúakkal szemben olyan módon kell alkalmazni, hogy elsőként a XI. fejezetben írtakat kell megvizsgálni, és ha e fejezetben nincs eltérő rendelkezés, akkor az Általános Rész egyéb rendelkezései az irányadóak.”
- [91] Ehhez szorosan kapcsolódva a Btk. 105-106. §-hoz fűzött részletes indokolás 2. pontja – amelyre az előzetes döntéshozatali indítvány is hangsúlyosan hivatkozik – a teljeskörűen számbaveszi a fiatalkorúval szembeni szankció kiválasztása során érvényesülő, a fokozatosság elvén alapuló jogalkalmazási követelményrendszert.
- [92] Ez a következőket foglalja magában:
- Fiatalkorú terhelvekkel szemben a büntető anyagi, eljárási és végrehajtási jog a felnőtt elkövetőkhöz képest több vonatkozásban eltérő szabályokat állapít meg, ugyanis a fiatalkorú erkölcsi értékrendje, értelmi fejlettsége még ebben az életszakaszban is alakul, változik. A fiatalkorú a polgári jog szabályai szerint korlátozottan cselekvőképes (kivéve, ha érvényes házasságot kötött), illetve tizennegyedik életévének betöltése előtt cselekvőképtelen, még viszonylag csekélyebb élettapasztalattal rendelkezik, és ezért nem minden esetben képes maradéktalanul felismerni cselekménye következményeit.
 - A szankciók kiválasztása során ezért a törvény továbbra is azt az elvet követi, hogy a fiatalkorúakkal szemben elsősorban a nevelés eszközeit kell alkalmazni, a szankciók kiválasztását illetően a követendő sorrend az alábbi:
 1. szabadságelvonással nem járó intézkedés,
 2. szabadságelvonással nem járó büntetés,
 3. szabadságelvonással járó intézkedés,
 4. szabadságelvonással járó büntetés.
 - A fiatalkorúakkal szembeni büntetőeljárás során elsődlegesen azt kell megvizsgálni, hogy van-e helye szabadságelvonással nem járó intézkedés – azaz megrovás, próbára bocsátás, vagy jóvátételi munka – alkalmazásának. Büntetést csak akkor lehet kiszabni, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy másként nem érhető el a fiatalkorú helyes irányba történő fejlődése. Erre utalhat a sorozatos elkövetés, a többes halmazat, az elkövetési mód, a több minősítő körülmény, a motívum, a társtetteség, a csoportos, vagy a bűnszövetségben való elkövetés.
 - A fiatalkorú elkövetők vonatkozásában a büntetőjog elsődleges feladata a nevelés, amely különösen a jelenleg gyermekkor miatt nem büntethető tizenkettő-tizennégy év közötti korosztály tekintetében igaz. Erre figyelemmel a büntethetőségi korhatár szektorális

leszállításával egyidejűleg a törvény kimondja, hogy a tizennegyedik életévüket be nem töltött személyekkel szemben csak intézkedés alkalmazható, és - a 106. § (3) bekezdésében foglaltakkal összhangban - a szabadságelvonással nem járó intézkedésnek meg kell előznie a szabadságelvonással járó intézkedés (javítóintézeti nevelés) alkalmazását.

- Egyéb esetekben a bíróság a súlyosító és enyhítő körülmények együttes és gondos értékelése, a fiatalkorúnak az elkövetés után és az eljárás alatt tanúsított magatartása, személyi és családi körülményeinek vizsgálata, gondozójának a fiatalkorú életvitelére vonatkozó vallomása alapján döntheti el, hogy a konkrét esetben elegendő-e szabadságelvonással nem járó intézkedés alkalmazása, esetleg szabadságelvonással nem járó büntetés kiszabása, vagy el kell rendelni a fiatalkorú javítóintézeti nevelését, illetve szabadságvesztés büntetést kell kiszabni.

- Ha a bíróság arra a következtetésre jut, hogy a büntetés kiszabásának elvei csak büntetés alkalmazásával érvényesíthetőek, ez esetben is vizsgálnia kell, hogy van-e helye szabadságelvonással nem járó büntetés kiszabásának. Ha e vizsgálat során nemleges megállapításra jut, akkor kerülhet sor szabadságelvonó intézkedésként javítóintézeti nevelés elrendelésére, illetve ha ez nem lehetséges (mert pl. a terhelt az elbíráláskor már betöltötte a tizenkilencedik életévét), vagy nem elegendő, akkor a fiatalkorúak fogháza, illetve fiatalkorúak börtöne büntetés kiszabására. Ez esetben is mérlegelni kell, hogy nem elégséges-e a büntetés végrehajtásának felfüggesztése. Végül, ha a bíróság e kérdésben is nemleges következtetésre jut, akkor a fiatalkorúval szemben végrehajtandó szabadságvesztést alkalmaz.”

[93] A jogszabály előkészítőjének indokolásában részletesen kifejtett fokozatosság elvét az Alkotmánybíróság a már hivatkozott 3142/2013. (VII. 16.) AB számú határozatában kifejezetten nevesítve határozta meg és a fiatalkorúakra nézve a következőkre mutatott rá:

„[23] A szabálysértési jogban (csakúgy, mint a büntetőjogban) az alkalmazandó joghátrány megállapítása során minden esetben érvényesül a fokozatosság elve. A törvény rendelkezése értelmében a bíró a szankció megválasztása során köteles figyelembe venni az elkövetés körülményeit, a cselekmény tárgyi súlyát, valamint az eljárás alá vont személyében rejlő, a bünteteskiszabást befolyásoló körülményeket. (...) Ehhez képest további, a fiatalkorúak esetében érvényesülő speciális szabály, hogy az eljárást az életkori sajátosságoknak megfelelően és úgy kell lefolytatni, hogy elősegítse a fiatalkorúnak a törvények iránti tiszteletét. A szankció meghatározása során pedig arra kell törekedni, hogy a fiatalkorú helyes irányban fejlődjen és a társadalom hasznos tagjává váljon (...). Mindezek a garanciális szabályok az Alkotmánybíróság megítélése szerint megfelelő biztosítékul szolgálnak arra, hogy a szóban forgó norma csakis a legvégső esetben (ultima ratio) és a feltétlenül szükséges mértékben korlátozza a fiatalkorúak személyes szabadsághoz való alapjogát.”.

[94] E követelményeknek mindenben eleget téve mondja ki a Btk. 109. § (1) bekezdése, hogy a fiatalkorúra kiszabható szabadságvesztés legrövidebb tartama bármely bűncselekmény esetén egy hónap. Az ehhez fűzött részletes indokolásban a jogszabály előkészítője kifejti, hogy „A 109. § a fiatalkorúakkal szemben kiszabható szabadságvesztés legrövidebb, illetve leghosszabb tartamáról rendelkezik, amely megegyezik a hatályos Btk. szabályaival.

1. Felnőttkorú elkövetők esetén a szabadságvesztés generális alsó határa három hónap mindazon esetekben, amikor a Különös Rész a büntetési tétel alsó határát nem jelöli meg. Ebből következően felnőttkorú elkövetők esetén, ha a törvény szerinti tételkeret alsó határa években (egy, kettő, öt, vagy tíz) megállapított szabadságvesztés, akkor attól lefelé csak az enyhítő szakasz (82. §) alkalmazásával lehet eltérni. Ettől az általános szabálytól a törvény a

fiatalkorúak esetében eltér. Velük szemben bármely bűncselekmény esetén – függetlenül a Különös Részen meghatározott alsó határtól – a generális minimum egy hónap szabadságvesztés.”

- [95] A jogszabály előkészítője a részletes indokolásban többször hivatkozik a régi Btk. szabályaival való egyezőségre, ezért az eldöntendő kérdés teljeskörű vizsgálathoz a korábbi – tartalmában megegyező – szabályozás jogalkotói szándékának feltárása is indokolt.
- [96] Ennek elsődleges forrása a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1995. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) indokolása, amely a következőkre mutat rá:
„Az Országgyűlés a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény) az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdette. Az Egyezmény a Magyar Köztársaságra nézve 1991. október 7-én lépett hatályba.
Az Országgyűlés az Egyezmény és a magyar jogrendszer összhangjának megteremtésére több határozatában kötelezte a Kormányt. /47/1991. (IX. 15.) Ogy. hat. 55/1992. (X. 1.) Ogy. hat./
A büntető jogszabályok gyermek- és fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezései alapvetően megfelelnek az Egyezmény követelményeinek, mivel e szabályok módosítása a korábban elfogadott nemzetközi dokumentumok hazai jogrendbe illesztése kapcsán már megtörtént. Így pl. a büntető jogszabályoknak az 1993. évi XVII. törvénnyel elvégzett módosítása számos bűncselekmény büntetési tételét megemelte, illetve több bűncselekménynél minősítő körülményként szabályozta azt az esetet, amikor a sértett gyermek- vagy fiatalkorú.
Léteznek azonban olyan jogszabályi rendelkezések, illetve vannak olyan - a jogalkalmazásban megnyilvánuló - hiányosságok, amelyek gátolják az Egyezmény követelményeinek gyakorlati megvalósulását. A Javaslat alapvetően azokat a módosításokat és kiegészítéseket tartalmazza, amelyek elősegítik az Egyezmény előírásainak érvényesülését.”
- [97] A Módtv. 1. §-a a régi Btk. 108. §-át egy új (3) bekezdéssel egészítette ki, amely kimondta, hogy szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazni vagy büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el.
- [98] Az ehhez fűzött indokolás kifejti, hogy
„Az Egyezmény 37. Cikkének b) pontja értelmében a gyermekkel szemben szabadságvesztés büntetés kiszabása csak végső eszközként és a lehető legrövidebb időtartammal alkalmazható.
A Javaslat ezen követelmény érvényesülése érdekében új rendelkezést vezet be a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvénybe (Btk.): érintetlenül hagyva azt a rendelkezést, hogy a fiatalkorúval szemben büntetést akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető, továbblép és kimondja: az intézkedések, illetve a büntetések közül előnyben kell részesíteni azokat, amelyek nem eredményeznek szabadságelvonást. Tehát a javítóintézeti nevelést meg kell, hogy előzze a megrovás és a próbára bocsátás, a végrehajtandó szabadságvesztést pedig a pénzbüntetés, az önálló mellékbüntetés és a szabadságvesztés próbaidőre történő felfüggesztése.”
- [99] A jogalkotói szándék a régi Btk. 108. § (3) bekezdésének a beiktatásával kifejezetten azt volt hivatott biztosítani, hogy a fiatalkorú környezetéből való kiemelése – különösen szabadságvesztés végrehajtása céljából – csak kivételes, végső eset legyen. A jogalkotó a régi

Btk. fiatakorúakra vonatkozó szabályait érintően kifejtetteket a hatályos Btk. megalkotásakor változatlanul érvényesíteni kívánta, amit a Btk. 109. § (1) bekezdésének rendelkezéséhez fűzött indokolása világosan visszaigazol.

- [100] Erre figyelemmel az, hogy a felnőttkorúaknál alkalmazandó generális szabadságvesztés büntetési alsó határhoz kapcsolódó enyhítő szakasz – a Btk. 82. § – alkalmazása nem jöhet szóba a fiatakorúaknál, kizárólag arra enged a következtetni, hogy az ezzel ellentétes álláspont nem feleltethető meg a jogalkotói szándéknak, mindamellett, hogy nem biztosítja az állam alkotmányos és nemzetközi kötelezettségeinek teljesítését sem.
- [101] 6) Osztotta a Jogegységi Panasz Tanács az indítványozó azon következtetését – és a határozat rendelkező részében is ennek megfelelően döntött – miszerint, ha a Btk. 109. § (1) bekezdés helyes értelme az, hogy az generális és speciális minimum is egyben, akkor – eltérően a felnőttkorú elkövetőktől – az egy hónapos alsó határ nem csak azokban az esetekben irányadó, ha a különös részi büntetési tétel alsó határt nem jelöl meg, hanem bármely bűncselekmény esetében. Ilyenkor az enyhítésre vonatkozó szabályok értelemszerűen nem alkalmazhatók, mivel az a büntetési tételkeret alsó határának a lefelé irányuló átlépését eredményezné, amely azonban fogalmilag kizárt. Emellett helytállóan hivatkozott az indítványozó arra, hogy a Btk. 109. § (1) bekezdésében meghatározott egy hónap mint speciális és generális minimum a jogszabályi rendelkezés teleologikus (céltételező) értelmezéséből is értelemszerűen következik.
- [102] A fiatakorúakra vonatkozó speciális büntetési tételkeret – amelynek alsó határa egy hónap, felső határa a Btk. 109. § (2) és (3) bekezdése szerint alakul – irányadó a Btk. 109. § (4) bekezdése értelmében a büntethetőség elévülése határideje számításánál, a visszaesőkre vonatkozó rendelkezések tekintetében, miként a halmazati és összbüntetés, valamint a középérték számítása során.
- [103] A Btk. fiatakorúakra vonatkozó szabályainak az Alaptörvény 28. *cikke* szerinti józan ész klauzulát szem előtt tartó – bármilyen módszerrel folytatott – értelmezése alapján nem lehetséges annak a következtetésnek a levonása, hogy amíg a törvény ugyanazon elkövető és bűncselekmény esetén nem teszi lehetővé a szabadságvesztéshez képest alternatív büntetések kiszabását, addig engedi a lényegesen enyhébb intézkedés – a próbára bocsátás – alkalmazását, mivel annak a Btk. 116. § (1) bekezdése alapján bármely bűncselekmény esetén helye van. Ilyen jogalkotói cél nem olvasható ki a Btk. XI. fejezetének a fiatakorúakra vonatkozó szabályaiból, ugyanis a tekintetükben éppen arról van szó, hogy szabadságelvonással járó büntetést csak akkor lehet kiszabni, ha a büntetés célja más módon nem érhető el.
- [104] A Btk. 109. § (1) bekezdéséből fakadóan fiatakorú esetében mindenkor szükségszerűen megvalósul azon feltétel, hogy ha a bűncselekmény büntetési tételének alsó határa nem éri el az egy év szabadságvesztést, és ez minden bűncselekmény esetén tételes jogi alapot ad valamennyi további büntetési nem alkalmazására is. Így szabadságvesztés helyett elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, járművezetéstől eltiltás, kitiltás, sportrendezvények látogatásától való eltiltás vagy kiutasítás, illetve e büntetések közül több kiszabására is.

- [105] Ekként a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a Bszi. 32. § (1) bekezdés *b)* pontja és a Bszi. 33. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján az előzetes döntéshozatali eljárást lefolytatta, a Bszi. 40. § (2) bekezdése alapján a jogegységi indítványnak helyt adott és a rendelkező részben írtak szerint határozott.
- [106] A Jogegységi Panasz Tanács a határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdésére figyelemmel a Magyar Közlönyben, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2023. június 5.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. előadó bíró, Dr. Patyi András s.k. bíró, Dr. Balogh Zsolt s.k. bíró, Dr. Bartal Géza s.k. bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Darák Péter s.k. bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró, Dr. Döme Attila s.k. bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Hajnal Péter bíró helyett, Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke az aláírásban akadályozott Dr. Kovács András bíró helyett, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Sperka Kálmán s.k. bíró, Dr. Tánczos Rita s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Schmidt Péter s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Tuba István s.k. bíró, Dr. Varga Eszter Ágnes s.k. bíró